

Jim Davidson

Můj Everest

Nejvražednější den
v dějinách Everestu

AL
press

edice
KIO KAN

Copyright © 2021 by Jim Davidson
Published by arrangement
with St. Martin's Publishing Group. All rights reserved.
Translation © Zdík Dušek, 2021
Copyright © ALPRESS, s. r. o.

Všechna práva vyhrazena.
Žádnou část knihy není dovoleno užít
nebo jakýmkoli způsobem reprodukovat bez písemného
souhlasu držitele práv, s výjimkou krátkých citací
nebo odkazů, které tvoří součást kritického hodnocení.

Z anglického originálu THE NEXT EVEREST
vydaného v roce 2021 nakladatelstvím
St. Martin's Press,
an imprint of St. Martin's Publishing Group
přeložil Zdík Dušek, 2021
Redakční úprava Hermína Vojtěchovská
Vydalo nakladatelství Alpress, s. r. o., Frýdek-Místek, 2021
shop@alpress.cz
Vydání první

ISBN 978-80-7633-643-8

*Mým rodičům Jean a Joeovi za to,
že mě provedli po prvních životních cestách.*

*A mé manželce Glorii za to,
že se mnou stoupá na nejvyšší hory života.*

1

Nejnebezpečnější úsek Everestu jsme zdolávali v noci – postupovali jsme ze základního do prvního výškového tábora. Nepravidelný ledopád, jímž jsme se plahočili, se zvedal do výšky šesti set metrů. P. K. Sherpa – Pasang Kami Sherpa pocházel z vesnice Phortse a všichni mu říkali P. K. – a já jsme si razili cestu mezi tisíci nakloněnými ledovými sloupy, které se v nekonečném proudu plazily, řítily a tříštily ze svahu.

Za tmy bylo ještě obtížnější nacházet cestu pohyblivým ledovým bludištěm, ale noční chlad zpomaloval pohyb ledovce Khumbu, což snižovalo riziko, že nás pohrbí zhroucená ledová stěna nebo laviny. Nebo jsme v to aspoň doufali.

Snažil jsem se ledopádem projít co nejrychleji, ale dokázal jsem se jen sunout do kopce jako unavený starý jak. Při každé zastávce mé rozbolavělé stehenní svaly načerpaly trochu sil, ale po pouhých několika krocích jsem znovu zpomalil. I když jsem byl v nejlepší horolezecké formě za celý život, mé nohy toužily po kyslíku a zkrátka se v řídkém vzduchu nadmořské výšky 5800 metrů nemohly pohybovat rychleji.

Byl první den mého výstupu na Mount Everest a drsné okolí spolu s niternými pochybnostmi už ve mně probudily nejistotu. Do prvního tábora zbývalo ještě několik hodin cesty a pronikali jsme hlouběji do ledopádu.

Světla z čelních svítilen se odrážela od lesklých ledových stěn. Tančící stíny občas vyvolávaly dojem, že se ledové bloky pohybují.

Zhruba polovina z ostatních patnácti horolezců a patnácti nepálských průvodců, známých pod označením šerpové, šplhala ledopádem nad námi; zbytek následoval po nás. S každým členem skupiny stoupal jeden průvodce. Většina šerpů, které jsme si najali, opravdu pocházeli z kmene Šerpů, ale

několik bylo i z jiných etnických skupin, například Bhote.¹ Při započítání dvou amerických průvodců nás temným ledopádem stoupalo dvaatřicet spolu s lidmi z dalších skupin. Každých pár minut cestu před námi ozářil rozechvělý kužel něčí čelovky.

Přestože některá nebezpečí maskovala noc, obklopovaly nás zlověstné ledové pukliny. Má čelovka například ozářila mírně pokleslou vrstvu sněhu, která naznačovala, že pod ní číhá trhlina. Na mnoha místech se sněhové mosty zřítily do jasně viditelných otvorů. Minuli jsme několik takových prasklin, které sahaly až do čtyřicetimetřové hloubky.

Před tříadvaceti lety se mi pod nohama při sestupu po ledovci na Mount Rainieru ve státě Washington zhroutil ledovcový sněhový most a já jsem se zřítil do obří pukliny. Teď mi každá trhlina, již jsem překračoval, a každá obří propast, kterou jsme obcházeli, připomínaly, co se mi kdysi stalo. A co se mohlo přihodit i tady.

S úsvitem se do černobílého světa kolem nás vrátily barvy a ledovec Khumbu se zbarvil do purpurova. V denním světle byly temné mraky najednou světleji šedivé a led získal modrý odstín. Když jsem rozeznal tmavočervené části batohu P. K., zhasnul jsem čelovku. Stoupali jsme podle tenkého horolezce-kého lana, ukotveného v ledu, které označovalo cestu zamrzlým labyrintem a sloužilo jako zajištění, k němuž jsme připojovali vlastní postroje.

Trasa se stáčela doleva, k západnímu ramenu Everestu. P. K. přidal do kroku a při přepínání postroje do fixních lan si počínal rychleji. Po překročení jedné trhliny chytil ukotvené nylonové lano, vylezl na sedmimetrovou ledovou rampu a místo toho, aby se jako obvykle na chvíli zastavil a ujistil se, že postupují, zmizel bez ohlédnutí za jejím vrcholem.

¹ V Nepálu se horští průvodci obecně označují jako „šerpové“ bez ohledu na svůj původ. Příslušníci národa Šerpů se píšou s velkým počátečním písmenem.

Pospíchal jsem za ním a cítil jsem, jak mě bolí hrudník od lapání po řídkém vzduchu. Každý nádech obsahoval necelou polovinu množství kyslíku ve srovnání s nádechem u mořské hladiny. O dvě minuty později jsem P. K. dostihl – čekal na mě u kotvy lan. Jakmile jsem k němu dorazil, řekl: „Rychle. Hodně špatné místo.“

Pořád mi chyběl dech, takže jsem nemohl odpovědět. Jen jsem přikývl a ukázal prstem v rukavici před sebe. P. K. vyrazil ještě rychleji než dosud. Pomyslel jsem si: *Určitě jsme blízko místa loňského neštěstí.*

Před rokem a týdnem, ráno 18. dubna 2014, v této části ledopádu zahynulo šestnáct nepálských průvodců. Od ledové rampy tři sta metrů nad jejich hlavami se odlomil blok o rozměrech desetipatrového domu a při pádu se roztříštil na spršku tvrdých šrapnelů, které všechny muže pohřbily.

Kartograf pracující pro *National Geographic* později porovnal satelitní snímky oblasti před neštěstím a po něm. Zjistil, že muže zavalilo 14 tisíc tun zamrzlých sutin. Po dvou dnech riskantní záchranné operace se podařilo najít třináct těl, ale tři zbývající ne – ta tak zůstala pohřbená kdesi pod našima nohama.

Ohlédl jsem se přes levé rameno na bílé podbřišky několika ledových polí stovky metrů nad námi. Jedno z nich bylo viníkem.

Při vzpomínce na mrtvé a jejich rodiny jsem chtěl krátce uctít jejich památku, ale i vteřinové zastavení by mohlo poskytnout gravitaci příležitost, aby na nás shodila náklad ledu. Pospíchal jsem za P. K., jak jsem mohl nejrychleji, a vnímal jsem, jak mi ve spáncích buší krev.

Řídké obláčky se roztrhaly natolik, že jsme nad sebou viděli 7600 metrů vysoký hřeben. Dlouhá skalní stěna nás od rozbřesku udržovala v mrazivém stínu, ale teď slunce vystoupalo nad ni a přes řídnoucí oblačnost nás zalily jeho paprsky. Do ledových polí nad našimi hlavami i do ledovce pod našima nohama se zakouslo teplo. Potřeboval jsem zrychlit.

Přešel jsem sněhový převis tak, že jsem stoupal do otisků bot předchozích horolezců. Kovové hroty maček se s vrzáním

bořily do utuženého sněhu. Při stoupání jsem posouval karabinu² postroje podél upevněných lan, která tu dříve v tomto měsíci natáhla a zajistila statečná a obětavá skupina šerpů známých pod přezdívkou „ledopádoví doktoři“. Překročil jsem trhlinu, jejíž inkoustově tmavá šachta vedla hluboko do útrob ledovce. Pohybovali jsme se mezi ledovcovými bloky jako mravenci hemžící se mezi ledovými kostkami.

Ukotvené lano mě zavedlo do úzké uličky a poté jsem se vynořil ve výklenku ohraničeném ze tří stran svislými ledovými stěnami. Hladké stěny a hranatý tvar výklenku mi připadaly podivné. Při studiu geologie jsem se věnoval i glaciologii, nauce o ledovcích. Po podrobnějším prozkoumání jsem si všiml, že i dno výklenku je nezvykle ploché a pokrývá je silná vrstva ledových úlomků. Zaryl jsem do nich botou a ostré úlomky se volně pohnuly – ještě nepřimrzly k sobě. Tohle všechno právě vzniklo. Stáli jsme na místě, které se nedávno propadlo.

P. K. a další dva horolezci, které jsem neznal, stáli a hleděli nahoru na vysoký hliníkový žebřík. Sledoval jsem směr jejich pohledu a zhruba deset metrů nad námi jsem uviděl horolezce z jiné skupiny. Pomalu a těžkopádně stoupal po křivém žebříku. Stáli jsme v aktivní zóně kolapsu.

Čekal jsem těsně za P. K. Když se na mě ohlédl, rozeznal jsem na jeho snědých lících červenou spáleninu od uplynulých tří týdnů strávených ve velké nadmořské výšce. Mračil se a podrážděně vrtěl hlavou. Zeptal jsem se ho lámanou nepálsťtinou, jestli musíme postupovat pomalu: „*Bistarai jane, ho?*“ „*Ho,*“ potvrdil.

Měl jsem z okolí obavy, ale potřeboval jsem odpočinek. Zhluboka jsem dýchal a snažil se zpomalit svůj tep. Cizí horolezec konečně dospěl na vrchol a po žebříku se vydal další. Čekali jsme.

² Karabina je oválné kovové oko, obvykle hliníkové, které se dá snadno otevřít stisknutím pérového mechanismu prsty. Horolezci je používají k tomu, aby se rychle připojili k lanům, případně se od nich zase odpojili.

Stáhl jsem si pravou rukavici a zasunul ji do oblečení, aby nevychladla. Pak jsem si přitiskl dva prsty k levému zápěstí. Cítil jsem, jak mi pod kůží tepe krev. Dva tepy za vteřinu. I po chvilkovém odpočinku mi srdce tlouklo tempem 120 tepů za minutu: oproti situaci doma v Coloradu se můj klidový pulz navýšil na trojnásobek.

Měl jsem žízeň, ale nechtěl jsem se hrabat v batohu, až na mě dojde řada se stoupáním. Rozepnul jsem náprsní kapsu kombinézy a vytáhl tyčinku Hershey. Rozbalil jsem zmrzlou čokoládu, odlomil půlku a nabídl ji P. K. Jako obvykle zdvořile odmítl, ale poté, co jsem svou nabídku zopakoval třikrát, jak je zvykem, podvolil se a přijal.

„Děkuji, Jime Dai.“

Pěťadvacetiletý P. K. byl zhruba o polovinu mladší než já. Když mě oslovoval, často přidával nepálské zdvořilostní označení „staršího bratra“. Žvýkali jsme a ohlíželi se přes levé rameno na ledové stěny, které u ranním slunci zářily čím dál víc.

Když došla řada na P. K., rychle vyšplhal nahoru. Chatrný žebřík se pod ním rozhoupal, a tak jsem si znovu navlékl pravou rukavici a chytil postranice, abych je trochu stabilizoval. A jak mě to naučil táta při lakýrnických zakázkách před čtyřmi desetiletími, přitiskl jsem k žebříku i špičky bot. P. K. v horní části žebříku zpomalil, ale brzy ho zdolal a postavil se na ledové plošině. Otočil se, mávl na mě a chytil horní postranice.

Všiml jsem si, že se žebřík naklání doprava, aby se vyhnul ledové vyboulenině. Jeho vršek tak nebyl přímo nad úpatím. Navíc byl složený ze šesti kratších částí, svázaných dohromady starým vybledlým horolezeckým lanem.

Zacvakl jsem blokant do vertikálního lana. Stoupat plynule mi připadalo lepší než stoupat rychle. Pravou rukou jsem posunul blokant vzhůru, levou jsem se chytil příčky nad hlavou, jednu těžkou botu jsem položil na příčku ve výšce holeně a začal jsem šplhat.

Když jsem položil druhou botu výš než první, na okamžik jsem se zastavil a dvakrát jsem se nadechl. Totéž jsem opakoval znovu a znovu a rychle jsem se vpravil do pravidelného

rytmu. Každých pár stupňů mačky z nerezové oceli, které jsem měl nasazené na boty, sklouzly po hliníkové příčce ke straně a stěnami výklenku se rozlehlo zaskřípění kovu o kov.

Čím výš jsem stoupal, tím víc se pode mnou nespolehlivý žebřík prohýbal. Už jsem chápal, proč s ním ostatní tak zápolili. Pohled dolů odhalil zcela skrytou trhlinu, která probíhala podél úpatí ledové stěny. Jedna noha žebříku byla zapřená sotva třicet centimetrů od ní. Zpomalil jsem, ale žebřík se vzhledem ke své konstrukci houpal stále víc. Jelikož pode mnou nezůstal nikdo, kdo by ho přidržel, bál jsem se, aby žebřík nesklouzl k trhlině a neshodil mě do černé propasti.

Byl jsem sice připojený k bezpečnostnímu lanu, ale to drželo v ledopádu vždycky jen na jediném šroubu nebo sněhové kotvě. Takovým kotvám jsem nevěřil. Můj výstup byl čím dál nemotornější. Pořád jsem se díval dolů a až příliš jsem myslel na to, abych nespádl.

2

1977

Po trávníku před kostelem poletují v teplém vánku listy z dubu. Bílá věž Farnosti svatého Bernarda se tyčí vysoko k novoanglickému nebi. K natření horní zvonice táta sehnal největší žebřík v Massachusetts, dlouhý dvacet sedm metrů. Půjčil si ho od kamaráda, opraváře komínů a věží, který se specializuje na vysoké kostely. Takový gigantický teleskopický žebřík ze tří částí jsem ještě neviděl.

Když nějaká zakázka vypadá náročně, táta s oblibou žertuje, že bude vyžadovat „dva silné chlapy a kluka“. A přesně takovou sestavu dnes máme. Tátovi je pětáctýřicet a po deseti letech natírání a malování od pondělí do soboty je ve vrcholné formě. Jeho bratr Bob je o tři roky mladší a pořád si zachovává většinu svalů a mrštnosti z doby, kdy působil jako hvězdný obránce ve

fotbalovém mužstvu na Concord High School. Mně je čtrnáct a jsem stejně vysoký jako táta, ale hubenější. Moje prsty jsou dvakrát štíhlejší než jeho a nemám je pokryté mozoly jako on.

Žebřík váží přes osmdesát kilo – musíme ho stavět všichni tři. Jakmile šedivý hliníkový obr ukazuje k obloze, táta přidržuje jednu postranici spodního dílu, já držím druhou a strýc Bob vši silou tahá za lano, které vysouvá další části žebříku. Nejdřív prostřední a nakonec nejvyšší a zároveň nejvratší. Společně skláníme rozložený žebřík ke kostelní věži, ale je na nás příliš těžký – jeho vrcholek tvrdě narazí do dřevěného obložení zvonice a několikrát odskočí, než konečně znehybní.

„Páni, to je obluda!“ uleví si táta.

Strýc Bob zašoupá botou po hladkém žulovém chodníku a zavrtí hlavou. „Tohle se mi nelíbí, Joey.“

„Jo, klouže to jako zmrzlej smrkanec,“ odpoví táta.

Bob přiváže visící provaz k ocelovému zábradlí u schodiště z tečkovaného mramoru, ale pořád není spokojený. „Možná bysme oba měli zůstat tady a poslat nahoru Jimmyho.“

Ze strýce sálá energie a je z nás nejmrštnější, takže většinou šplhá nahoru on. Táta se podívá na mě a pak na zvonici. Analyzuje situaci. Než se v roce 1963 připojil k Bobovi jako spolumajitel Lincolnovy natěračské společnosti, pracoval deset let jako elektrikář pro Bellovy laboratoře a výrobce mikrovlnek.

„Máš pravdu,“ řekne nakonec. „Lepší bude zatížit spodek.“

Vážím něco přes 60 kilo, takže jsem zdaleka nejlehčí. Je mi jasné, že polezu nahoru. Kromě táty a strýce Boba si natíráním a malováním vydělávají na živobytí i další dva strýcové. Po žebřících lezu od osmi let. Tohle je moje sedmá letní zakázka a pomáhám jim i většinu sobot a prázdnin během školního roku.

Klidně šplhám po všech našich žebřících včetně toho ze dvou částí, dlouhého šestnáct metrů. Tohle je ale něco jiného. Při pohledu z boku je vidět, že se prostřední část žebříku silně prohýbá a vrchní třetina je pak o to příkřejší. Táta vidí, jak si zamračeně prohlížím divný tvar žebříku. „To prohnutí je zapracovaný do konstrukce,“ řekne. „Je to v pohodě.“

Nepoužíváme záložní jisticí lana, protože nás zpomalují. Pomyšlení na případný dlouhý pád na mramor mě zneklidňuje, ale táta a Bob vědí, co dělají. Kromě toho nechci vypadat jako zbabělec, a tak se začínám připravovat.

Obě tkaničky u bot si zavážu na dvě kličky. Vytáhnu ze zadní kapsy džín kapesní nůž a šroubovák, aby náhodou nevypadly na oba muže, kteří mi budou zajišťovat žebřík. Sejmu si z hlavy kšiltovku s logem bostonského hokejového klubu Bruins, uložím nářadí do ní a dám ji na trávnik.

Už dřív jsme natřeli většinu zvonice zevnitř, vykloněni ven. Zbývá natřít jen ta nejvyšší prkna. Strýc Bob mi podá čtyřlitrovou nádobu, ve které je pár centimetrů bílé barvy. Na obrubě je pověšený deseticentimetrový štětec za dlouhý hřebík zatlučený z poloviny do rukojeti a ohnutý do půlkruhu. Zavěším si nádobu na hák u opasku.

Táta zaryje patu do země a špičku boty přiloží k postranici. Pak s ní sjede po postranici dolů. Po takovém „zašlápnutí“ žebřík nebude ujíždět po kluzkém kamenu. Bob stejným způsobem zajišťuje druhou stranu. Začínám stoupat – spodní třetinu zvládám bez problémů. Když ale pokračuji po prověšené prostřední části, žebřík se při každém kroku silně zhoupne. Připadá mi, že prohnutí funguje jako velká pružina. Zastavuji, ale žebřík se houpá dál. Pevně svírám příčku oběma rukama a tisknu se k ní.

„No tak, klídek!“ zavolá na mě táta.

„Mám pocit, že mě to odmrští!“

Skloním hlavu dolů a vidím, jak se strýc Bob opírá o základnu žebříku. Táta má pořád na žebříku nohu i obě ruce, ale dívá se na mě. O něco tišeji dodá: „Zapírej nohy o postranice.“

Postupně posouvám tenisky postříkané barvou k oběma koncům příčky. Zapření o postranice pomohlo. Pokračuji pomaleji a plynuleji přes rozhoupanou prostřední část.

„To je lepší!“ křičí táta.

Poslední část je sice příkrá, ale tolik se nepohybuje, protože se opírá o kostelní věž. Otočím hlavu doprava, kde se mi nabízí pohled na rodné město z ptačí perspektivy. Přes

Concord Center kolem Monument Square projíždějí statné sedany a dodávky. Mamka pracuje o dva vchody dál v Sentry Insurance, naproti Colonial Innu. Na hřbitově Old Hill vedle kostela stojí křivé řady nakloněných břidlicových náhrobků vytesaných půl století před válkou za nezávislost.

Stoupám dál, až jsem na stejné úrovni se zlatým vrcholem nedalekého javoru. Cítím vítr, v němž kolem mě poletuje tučet žlutých listů jako vyplašené pěnice. Postupuji docela jistě. Najednou žebříkem otrásá poryv větru. Svírám příčku oběma rukama a stojím necelé dva metry pod nenařtřeným prknem.

Můj svět vyplňuje otevřený prostor kolem a hrozící dlouhý pád k žulovému chodníku. Žebřík téměř mizí a moje smysly na mě křičí, že můžu spadnout.

„Tohle je hrozný!“ ječím přeskakujícím hlasem.

„Hej, poslouchej!“ I když jsme od sebe dál než před minutou, tátův hlas mi z nějakého důvodu připadá silnější. Sklopím oči a vidím, že si přiložil dlaně k ústům, abych ho líp slyšel. Čeká, dokud nebudu připravený ho vyslechnout.

Uvolním křečovitě stažená ramena a narovná se. Prudce vydechnu a zvednu hlavu, abych zhodnotil zbytek cesty, který je ještě přede mnou. Pak zavolám: „Poslouchám!“

Tátův hlas od základny žebříku mi rezonuje kolem ramen. „Soustřeď se na stoupání, ne na tu výšku!“

3

Podíval jsem se na ledovou stěnu pětadvacet centimetrů před svým nosem a přinutil jsem se zpomalit dýchání. Zakomíhal jsem čtyřmi prsty v rukavici, abych uvolnil křečovitě sevření příčky. Pak jsem posunul pravou botu k postranici. Když jsem totéž udělal i s levou, byl jsem o poznání stabilnější. Soustředil jsem se na příčky a pokračoval jsem ve stoupání. Puklina samozřejmě zůstávala na svém místě pode mnou, ale připadala mi vzdálenější.

Jakmile jsem dospěl nahoru, zacvakl jsem druhý popruh postroje k provazu připevněnému nad kotvou, odepnul jsem blokant od svislého lana a překročil jsem poslední příčku, abych se připojil k P. K. na ledové plošině.

„Dobrá práce, Dai.“

Udýchaně jsem se usmál, ale mlčel jsem.

Během další hodiny jsme překonali desítky puklin a vyšplhali po několika žebřících. Čím víc jsme se vzdalovali od místa smrtícího kolapsu, tím jsem byl klidnější. Nakonec jsme zdolali poslední žebřík a ocitli se nad horním okrajem ledopádu Khumbu.

Před námi se rozkládal obří oválný amfiteátr. Tuto nejvýše položenou římsu ledovce Khumbu nazval slavný britský cestovatel George Mallory³ Western Cwm (vyslovuje se „kům“). Při první průzkumné výpravě na Everest v roce 1921 použil tento – pro něj známý – velšský termín, který označuje ledovcové údolí sevřené strmými stěnami. Jedná se o jeden z řady koloniálních názvů vnucených himálajským divům. Horolezci tomuto místu dali přezdívku Údolí ticha, protože jeho vysoké stěny vzdorují hlučným větrům.

Ledová kotlina se táhla v délce pěti kilometrů, a ačkoliv se zdálo, že je svah ledovce jenom mírný, zvedá se na této délce o téměř sedm set metrů. Vzdálené čelo ledového pole se nachází v nadmořské výšce 6700 metrů. Stál jsem na nejvýše položeném ledovci světa.

Ve srovnání s chaotickým ledopádem, kterým jsme právě prošli, působil spořádaně, ale ze studia topografických map a leteckých snímků jsem věděl, že jeho zdánlivě mírná povaha je jen klam. Osmisetmetrovou šířku ledovce protínala desítká velkých viditelných puklin, což znamenalo, že se pod nevinně

³ George Mallory a jeho kolegové prozkoumali v roce 1921 spodní svahy Everestu z tibetské strany. Western Cwm, někdy zapisovaný „coombe“ nebo „coomb“, spatřil při pohledu z hřebene mezi horami Pumori a Lingtren zhruba tisíc metrů nad místem, kde později vznikl dodnes využívaný nepálský základní tábor.

vyhlížejícím sněhem ukrývá stovka dalších. S tím, jak led nepřetržitě stéká ze svahu, vznikají v něm nové trhliny a staré se naopak zavírají. Jeho pohyb je sice lidským okem těžko rozlišitelný, ale rozpukaný ledovec Khumbu se tu plazí rychlostí sta až sto třiceti centimetrů za den. Gravitace ho neustále stahuje z hory, stejně nepostřehnutelně, jako se sněžný levhart plíží ke své kořisti. A pak, jako útočící levhart, se led v okamžiku vrhne na nic netušící oběť.

Ze základního tábora jsme vyrazili kolem třetí hodiny ráno a posledních pět hodin jsme strávili na ledopádu. Když se teď před námi otevřela kotlina, konečně jsem viděl daleko dopředu. Před námi se pohyboval tucet horolezců z různých expedic, kteří stoupali k prvnímu výškovému táboru zhruba čtyřicet minut cesty od nás.

Na ledovci v prvním táboře strávíme dvě noci, aby si naše těla částečně zvykla na výšku 6000 metrů nad mořem. Pak jsme hodlali vystoupat do druhého výškového tábora u protějšího konce kotliny. Přizpůsobit se tamější výšce 6500 metrů bude náročnou zkouškou. Nutit tělo, aby se aklimatizovalo na čím dál nižší hladiny kyslíku, je vždycky drsné, ale nutné, pokud jsme se za další měsíc chtěli pokusit o výstup až na vrchol.

Horolezectví ve velkých nadmořských výškách vyžaduje tvrdé úsilí a působí člověku značné strádání. Tyto obtíže spolu s neodmyslitelným nebezpečím někdy vedou rozumné lidi v nížinách k úvahám, proč to horolezci vůbec dělají. Mě osobně horolezectví přitáhlo mnoha přímočarými důvody: sportovní zážitky, vzrušení, příroda, scenérie a tak dále. To vše lze nicméně získat i jednoduššími a bezpečnějšími aktivitami, jako je turistika nebo cestování. Ke šplhání po horách vedou hlubší důvody.

Většinu horolezců, jež znám, zejména těch, kteří u svého koníčku vydrží mnoho let, žene vášně a touha po neustálém sebezdokonalování. Horolezečtí kolegové se mnou sdílejí závazek udržovat se navzájem v bezpečí a pomáhat si dosáhnout svých snů. A toto pouto je velice silné.

V himálajských čajovnách i hlučných horských hospůdkách jsem si povídal s ostatními horolezci o tom, co nás pohání. Často s posvátnou úctou hovoříme o klidu, spiritualitě a spojení se Zemí. Dlouhé dny v horách přinášejí uspokojivé tělesné vyčerpání a duševní klid. Horolezectví je druh pohybové meditace.

Někteří lidé najdou svou vášeň v hudbě nebo v maratonech – já ji našel v horách. Horolezectví mi neumožňuje jen rozvíjet tyto významné stránky života, ale taky zažívat osobní růst při cestování po nejnádhernějších divokých místech na planetě. Velehory ztělesňují rozlehlost, sílu a zdroj inspirace. V podstatě šplhám po horách, abych zakoušel posvátnou úctu.

Od věku deseti let, kdy jsem v encyklopedii rodičů poprvé uviděl černobílou fotografii tohoto horského vrcholu, mě Mount Everest přímo uchvátil. Vyhlídka na jeho zdolání mi dodávala sílu, abych se tři desetiletí věnoval horolezectví a sladil ho se vzděláváním, zaměstnáním a rodinou. Přivedla mě k němu touha po posvátné účtě.

Horní část ledovce Khumbu přiléhala ke třem vysokým stěnám rokliny. Západní hřeben Everestu vlevo nás převyšoval o nějakých 1300 metrů. Vpravo se z okraje ledovce tyčila příkrá skalní stěna hory Nupce do výšky 7861 metrů nad mořem. Pět kilometrů před námi horní okraj ledovce stoupal po svahu hory Lhoce. Strmá ledová stěna se zvedala o dva tisíce metrů k vrcholu – Lhoce je čtvrtá nejvyšší hora světa s nadmořskou výškou 8516 metrů.

Při výpravě k vrcholu Everestu v polovině května jsme měli v plánu vystoupat do poloviny svahu Lhoce a ve výšce necelých 7500 metrů nad mořem zatočit doleva. Odtud jsme hodlali pokračovat k severu přes slavnou drolící se skálu označovanou jako Žlutý pás a potom k průsmyku Jižní sedlo. Vrchol pyramidy Everestu jsme měli po levici, ale zůstával naším zrakům skrytý. Oproti našemu stanovišti těsně pod prvním výškovým táborem byl vrchol s nadmořskou výškou 8849 metrů zhruba o tři kilometry výš.

Rozlehlý Western Cwm, jeho krása a můj úžas nad tím, že stojím na tomto nádherném místě, mě doslova připravily o řeč. Čtyřicet let poté, co mě táta pobídl, abych si přečetl první knihu o Mount Everestu, jsem stanul přímo pod touto magickou velehorou.

S horolezectvím jsem začal v roce 1982 – tou dobou nejvyšší vrchol světa zdolalo jen několik elitních sportovců. Když mi bylo dvacet, Everest představoval ten nejvznešenější cíl, jaký jsem si dokázal představit. Už jenom dojít k jeho úpatí by ode mě vyžadovalo mnohem větší nasazení, než jsem do té doby musel vyvinout.

Rozhovory s kolegy horolezci o Everestu byly příjemné a podnětné, ale pro kluka z rovinatého Massachusetts, který vlastně nepodařilo žádné sportovní výkony, byla možnost jeho zdolání krajně nepravděpodobná. V hodinách tělocviku jsem neuběhl ani šestnáctistovku. Stát se horolezcem vyžadovalo fyzičku a soustředěnost. Náročnost takového nekompromisního závazku mě lákala, ale zároveň i děsila. Na vysoké škole jsem začal vyhledávat výzvy, které by mě dokázaly postupně proměnit v někoho, kdo by se jednoho dne mohl pokusit o výstup na velehoru, snad i na Everest. A tak jsem se učil, trénoval jsem a šplhal.

V roce 1986 jsem se přestěhoval do Colorada, abych měl blíž ke Skalistým horám. Během prvních dvanácti let jsem zdolal stovky horských tras a vystoupal na desítky vrcholů o nadmořské výšce přes 14 000 stop (4270 metrů), známých Coloraďanům jako „čtrnáctitisícovky“. Pročítal jsem knihy o horolezectví a vyhledával lidi, kteří mě mohli o velehorách naučit víc. Během dalších deseti let jsem se spojil s podobnými nadšenci na desítku výprav po Severní Americe, Jižní Americe a Asii. Od roku 2009 jsem se zaměřil na výstupy do extrémních výšek. Toho roku jsem zdolal šestou nejvyšší horu světa, Čo Oju (8188 metrů) a snažil se ještě o víc. Dvacátého pátého dubna 2015, po třiatřiceti letech horolezectví, jsem konečně zahájil výstup na Mount Everest.

Do prvního výškového tábora zbývalo zdolat převýšení sedmdesáti metrů a fixní lana nás vedla klikatou cestou přes obří, nepravidelné bloky ledu. Obcházeli jsme jednu gigantickou puklinu za druhou, P. K. vepředu a já za ním. Tyto padesát metrů hluboké praskliny obklopovaly každý ledovcový sloup a odhalovaly mimořádnou sílu, s níž se ledovec protlačoval mezi čím dál užšími skalními stěnami a měnil se v ledopád pod námi.

Když ledovcem prochází sluneční světlo, hustý led pohlcuje červené a žluté vlnové délky, takže zbývají jen modré. Čím hlubší puklina, tím je modřejší. Přízračné praskliny tak zářily jasnou modří, jako kdyby se v zemi skrýval zdroj nějaké zadržované energie. Tyhle byly největší a nejmodřejší, jaké jsem kdy viděl.

Do tábora zbývalo jen dvacet minut cesty, ale potřeboval jsem vodu a opalovací krém. Byl jsem sice v pokušení nad tím mávnout rukou a pokračovat v chůzi, slíbil jsem si však, že o sebe budu na téhle výpravě dobře pečovat. Bylo nepříjemné, abych se do tábora dopotácel dehydrovaný a spálený od slunce. Hodlal jsem tu vydržet dost dlouho, abych se pokusil o výstup na vrchol.

Jakmile jsme dospěli do středu ledového bloku, který jsme právě přecházeli, požádal jsem o zastávku. Svlékl jsem si vnější bundu a uložil si ji do batohu. Zatímco jsme popíjeli vodu, kolem prošli dva naši kolegové z týmu. Mlčky jsme si s mým přítelem Bartem Williamsem a jeho nepálským průvodcem Lakpou Bhotem ukázali vztyčené palce.

O chvíli později jsem si právě roztíral po tvářích opalovací krém, když jsem měl dojem, že vidím, jak se dva horolezci z jiné skupiny nad námi pohybují bez připojení k ukotveným lanům. Přimhouřil jsem oči a zahleděl se na ně pozorněji. Opravdu, první z nich překročil úzkou puklinu a odepnul karabinu svého postroje, aniž by ji pak znovu připnul k fixnímu lanu. Druhý horolezec udělal totéž: přecházeli po ledovci bez jištění.

Měl jsem ničím nerušený výhled na ledový blok, který právě přecházeli, a viděl jsem hlubokou prasklinu čtyři metry po

jejich pravici. Plochý terén vypadal jednoduše, ale vzhledem k všudypřítomným puklinám a nataženým lanům mi takové riskování kvůli pár ušetřeným minutám připadalo zbytečné. Když jsem sledoval, jak bez jistění kličkují mezi prasklinami, zaplavila mě úzkost spolu s podrážděním.

P. K. i já jsme ukončili krátkou přestávku, hodili si batohy na ramena a vykročili na poslední úsek cesty. Do relativního bezpečí tábora jsme dorazili kolem půl deváté ráno. Bart stál u oranžového kuchyňského stanu a čekal, aby nás mohl přivítat. Po každém kroku jsem se zastavoval, abych se nadechl, ale zamířil jsem k němu. Zastavil jsem se necelý metr od něj. Bart se zazubil: „Vítej v jedničce.“

Pilní šerpové a průvodci ze společnosti International Mountain Guides (IMG), která organizovala i naši výpravu, připravili tábor několik dní před naším příchodem. Kromě kuchyňského stanu a dalšího oranžového stanu se zásobami tu bylo třináct žlutých stanů na spaní, rozmístěných v oválu zhruba pětadvacet metrů dlouhém a patnáct širokém. Pár metrů nad i pod táborem protínaly ledovec obří pukliny. Rozhodně se tu nebudeme jen tak procházet po okolí.

Obvod tábora vyznačovaly bambusové hole dosahující do výšky kolen a zabodnuté do sněhu, na nichž byly připevněné malé tuhé vlaječky z červené lepicí pásky. Po připočtení zhruba desítky dalších výprav, utábořených poblíž, tvořila naši malou ledovcovou komunitu přibližně stovka lidí.

Několik set metrů severně od tábora se tyčil západní hřeben Everestu a zhruba tři sta metrů na jih zase stěna hory Nupce. Právě tady tábořila téměř každá výprava, která stoupala na Everest z jižní strany od časů švýcarské expedice v roce 1952.

Bart mě odvedl nějakých dvacet metrů přes tábor k našemu stanu. Pět dnů z minulého týdne už jsme sdíleli stan při výstupu na 6100 metrů vysoký Lobučhe kvůli aklimatizaci. Šedesátník Bart měl příjemné způsoby, byl to dobrácký, přátelský člověk a pracoval jako finanční poradce. I po dlouhých hodinách strávených ve studeném stanu je z něho stále inteligentní a příjemný společník. Kromě toho byl očividně oddaný

rodině – kdykoliv mluvil o svých čtyřech dětech a sedmi vnoučatech, po obličeji se mu rozlil úsměv.

S heknutím jsem postavil batoh do sněhu, vybaloval jsem věci jednu po druhé a podával je Bartovi do stanu. I tato lehká činnost mi zvyšovala tep a nutila mě zrychleně dýchat. Připomínal jsem si, že se musím pohybovat pomaleji než obvykle.

P. K. ke mně vykročil od kuchyňského stanu. V obou rukách nesl plastové kelímky. Jeden mi podal a řekl: „Citronová šťáva.“

Ochutnal jsem kyselou limonádu a vzdychl jsem. „Děkuju, P. K.“

Na Everestu může být brutální zima a o pár hodin později nesnesitelné vedro. Řídká atmosféra dovoluje slunci, aby nás přímo opékalo, a bílý povrch sněhu odráží sluneční paprsky všemi směry. Neopatrné horolezce může sněhem odrážené světlo spálit i pod bradou. Dokonce jsem slyšel o lidech, kteří si na ledovci spálili patra, protože příliš dlouho dýchali s otevřenými ústy.

Krajina Western Cwm připomínající bílou mísu odráží tepelné záření sem a tam tak dlouho, až v ní teploty dosáhnou dusivých hodnot. Po většinu jarních dnů zachytí nahromaděné teplo hustá odpolední oblačnost a horolezci se pak „dusí ve vlastní šťávě“. V extrémní nadmořské výšce je kriticky důležité doplňovat tekutiny, a tak jsem na chvíli přerušil vybalování věcí a popíjel jsem sladký nápoj. Přitom jsem obdivoval výhled na ledopád západním směrem od nás. Blízké vrcholy Pumori a Lingtren, zcela zakryté mraky, náš tábor převyšovaly o víc než kilometr a půl.

„Díky, P. K., že jsi nás dnes provedl tím ledopádem.“

„To nic,“ zazubil se.

Z nedostatku spánku a vysilujícího výstupu jsem byl unavený, ale myšlenky jsem měl naprosto jasné a byl jsem nadšený, že jsem tak vysoko – oboje byla vynikající znamení. V podobné výšce už jsem byl nejmíň desetkrát a ještě nikdy jsem se necítil tak dobře. To vše mě přesvědčovalo o tom, že pokud jde o zdolání Mount Everestu, jsem už dlouho na správné cestě.